

Mičaninová, Mária

[Šedinová, Jiřina a kol. Dialog myšlenkových proudů středověkého judaismu: mezi integrací a izolací]

Religio. 2012, vol. 20, iss. 1, pp. 127-128

ISSN 1210-3640 (print); ISSN 2336-4475 (online)

Stable URL (handle): <https://hdl.handle.net/11222.digilib/125406>

Access Date: 27. 11. 2024

Version: 20220831

Terms of use: Digital Library of the Faculty of Arts, Masaryk University provides access to digitized documents strictly for personal use, unless otherwise specified.

Wiley 2003, 42). Dále je třeba zdůraznit, že *Mánavadharmaśāstra*, ať už bylo její postavení dříve jakékoliv, získala na významu, kterého by bývala nikdy nedosáhla, právě díky tomu, že byla v koloniálním myšlení kanonizována, v důsledku čehož se v ní popsaná kastovní hierarchie s bráhmány na vrcholu na dvě staletí stala klasickým popisem kastovního systému (N. B. Dirks, *Castes of Mind...*, 35). Je příznačné, že většina soupisů kast v raném 19. století se vyznačuje neurčitou charakterizací kasty a velkou mírou přizpůsobení znalostí o kastě koloniálním zájmům (*ibid.*, 121).

Z výše uvedeného je evidentní, že se jedná o text, který v dějinách Indie sehrál velice významnou roli jak pro svůj obsah, tak i v důsledku historických okolností. Vydaní jeho českého překladu je proto důležitým příspěvkem k českému indologickému bádání. Vzhledem k tomu, že dobře dokumentuje širší myšlenkový rámec, v němž jsou jednotlivá ustanovení *Mánavadharmaśāstry* zasazena, je však tento překlad cenný i pro religionistiku, postkoloniální studia, historii a sociologii.

NORA MELNIKOVÁ

Jiřina Šedinová a kol., Dialog myšlenkových proudů středověkého judaismu: Mezi integrací a izolací,

Praha: Academia 2011, 580 s.
ISBN 978-80-200-1910-3.

Jiřina Šedinová s niekoľkými kolegy pripravila publikáciu, ktorá ako kolektívna štúdia uzrela svetlo sveta s podporou grantu Univerzity Karlovej GAUK 257774 (doba riešenia 2007-2008). Vydanie tejto štúdie podporila aj Akadémie vied Českej republiky. Nakladateľstvo Academia má edíciu Judaica, do ktorej vhodne tematicky zapadá *Dialog myšlenkových proudů* svojím dōra-

zom na spôsoby, „ktorými možno chápať židovský život ako minoritu v diaspore“ (Hillel J. Kieval, s. 13), pohybujúcou sa medzi integráciou do väčšínovej kultúry a izoláciou od nej. Kniha je príspevkom českých autorov, čo považujem za dôkaz pretrvávajúceho akademického záujmu o judaizmus, nielen v Prahe, ale aj v Olo-mouci, ktorý na Slovensku (snáď až na jednu výnimku), žiaľ, chýba.

Koncepcne sa publikácia opiera o cyklus prednášok prednesených na Filozofickej fakulte Univerzity Karlovej v Prahe v roku 2008. V knihe má tento cyklus prednášok podobu kapitol, pod ktoré sa podpísali Markéta Pnina Rubešová, Daniel Boušek, Dita Rukriglová, Lenka Uličná, Pavel Sládek a Pavel Čech. Predslov napísal Hillel J. Kieval a úvod Jiřina Šedinová. Tematicky v nej defilujú analýzy právneho postavenia Židov v stredovekej Európe a Židov v islamských krajinách v stredoveku, štúdia o poézii a filozofii Šelomo ibn Gabirola, hlavných prúdoch stredovekého (pre)aškenázskeho myslenia, širšom kontexte pražskej židovskej renesancie so záverečnou analýzou postavenia Sefardov v Amsterdame v 16. storočí. Záver publikácie obsahuje prehľadné zhrnutie ich obsahu, ktorého čítanie zároveň povzbudí chuť prečítať si túto publikáciu. K záveru knihy patria i profily autorov, ktoré prinášajú zopár zaujímavých informácií o jednotlivých autoroch publikácie.

Bohatá bibliografia sekundárnej literatúry v závere knihy ponúka aj zoznam tematicky podobných publikácií, ktorý naznačuje, že v zahraničí ich už vyšlo veľa. Aj na Slovensku napríklad bolo v roku 2008 vydaných *Tisíc rokov aškenázskej kultúry* (přel. Barbara Láštiová – Stanislava Moyšová – Maroš Sagan – Jana Levecká, Bratislava: Kalligram 2008). Táto však, na rozdiel od recenzovanej knihy, začína až v 11. storočím a končí súčasnosťou. Početný tím jej autorov sa zaoberá výlučne aškenázsťou kultúrou, ale nie v Čechách. Obidve spomínané publikácie nevznikli ako zborníky príspevkov z konferencií, ako to platí napríklad o publikácii Christoph Cluse (ed.), *The Jews of Europe in the Middle Ages* (Turnhout: Brepols 2004); táto obsahuje príspevky

z medzinárodného sympózia v Speyeri v roku 2002. Časovo sa sústredila na obdobie 1000-1500 a tematicky je to pohľad historikov študujúcich dejiny stredoeurópskeho židovstva (Sicília, Španielsko, Provence, Anglicko, severné Francúzske a aškenázske židovstvo). Pokiaľ by som mala spomenúť tematicky špecifické publikácia o živote Židov, odporúčala by som prečítať si od Davida Kraemera *Jewish Eating and Identity through the Ages* (London – New York: Routledge 2008).

Jednotlivé kapitoly, resp. štúdie, recenzovanej knihy prinášajú prehľadové analýzy zvolenej témy dopĺňujúce doterajší obraz o stredovekých Židoch a ich kultúre v Európe. To, čo ma v nich zvlášť zaujalo, sú exkurzy pripojené k niektorým kapitolám, ktoré ich rozširujú. V nich sa nachádza zaujímavý materiál pre prípadné ďalšie štúdium kultúry a dejín Židov, ktorý dáva tejto kolektívnej štúdiu punc originality. Mám na mysli napríklad prekladateľskú prácu Jiriny Šedinovej v Exkurze III. nazvanom „Ze sefardské poezie“ (s. 254-267). Je všeobecne známe, že sefardská poézia preverí schopnosť každého prekladateľa. Publikovaný výsledok dokazuje, že Česká republika má znalkyňu a vynikajúcu prekladateľku sefardskej poézie! Precíznu prácu s hebrejským textom ponúka Exkurz IV. od Lenky Uličnej pod názvom „Staročeské glosy ve spisech ‘Arugat ha-bosem, ‘Or zarua’ a v norimberském Maḥzorú“ (s. 318-331). Nie menej zaujímavý študijný materiál poskytuje Exkurz V. Pavla Sládeka „Qaro, Isserles a Loew o nežidovském víně“ (s. 433-462).

Predpokladám, že od roku 2008 do roku 2011 výskum všetkých autorov už významne pokročil a pripravujú svoje samostatné publikácie. Snáď budú mať väčšie šťastie a nebudú musieť čakať skoro jednu päťročnicu na vydanie svojich prípevkov. Možno sa medzitým rozhodli pre inú formálnu podobu odkazov na strane (pod čiarou), pretože ako slovenský akademický čitateľ zvyknutý najmä na produkciu nakladateľstva Oikúmené som ňou bola trochu zaskočená. Samostatnú „kapitolu“ tvorí prepis hebrejských a arabských slov do našich jazykov. Na rozdiel od Českej republiky sa na

Slovensku, žiaľ, hebrejčina na univerzitách neštuduje, ani nemáme konvenciu o prepise hebrejských výrazov do slovenčiny. Predpokladám preto u slovenských čitateľov napríklad výslovnosť mahzor (i keď písané s bodkou pod h) ako mahzor, nie machzor. Študentom, ktorí si prečítali kapitolu o Šlomo ibn Gabirolovi, som vysvetlila rozdiel medzi prepisom hebrejských výrazov do češtiny a ich výslovnosťou. Spoločne čakáme na ďalšie zaujímavé publikácie o kultúre a dejinách Židov.

MÁRIA MIČANINOVÁ

Jana Valtrová, Středověká setkání s „jinými“: Modloslužebníci, židé, saraceni a heretici v misionářských zprávách o Asii,

**Praha: Argo 2011, 212 s.
ISBN 978-80-257-0399-1.**

Knihy Jany Valtrové *Středověká setkání s „jinými“* tematicky navazuje na niekoľko podobných zaměřených prací z posledních let věnovaných blízkým či vzdáleným „jiným“, avšak v následujícím, raně novověkém období. Jmenujme například publikaci Lucie Storchové o konstrukci alterity v humanistických cestopisech (Lucie Storchová [ed.], *Mezi houfy lotrův se pustiti: České cestopisy o Egyptě 15.-17. století*, Praha: Set Out 2005), monografii Tomáše Rataje, který zpracoval obraz Turka v českém písemnictví v období 16.-18. století (Tomáš Rataj, *České země ve stínu půlměsíce: Obraz Turka v raně novověké literatuře z českých zemí*, Praha: Scriptorium 2002), popřípadě i knihu Jaroslavy Kašparové o reflexi obyvatel českých zemí očima románského světa (Jaroslava Kašparová, *České země a jejich obyvatelé očima románského světa 16.-17. století*, České Budějovice: Veduta 2010).